

# SÖZLÜK

written by Dr. Aydoğan Lermi

## HEPATİT SÖZLÜĞÜ

**Adefovir dipivoxil (Hepsera):** Hepatit B tedavisinde kullanılan ağızdan alınan virüs öldürücü ( anti viral ) ilaç. Nüklesoid analoğu da denir. Virüsün çoğalmasını durdurur. Kronik Hepatit B tedavisinde kullanılır.

**Akut Hepatit:** Yeni gelişen karaciğer iltihabıdır. Birçok sebebe bağlı olabilir. En sık sebebi hepatit virüsleridir.

**Albümin:** Karaciğerde yapılan bir proteindir. Vücudun ana proteinlerinden birisidir ve damar içindeki sıvının yerinde durmasını sağlar. Karaciğer hastalıklarında albümin yapımı bozulur ve kandaki seviyesi düşer, damar içindeki sıvı dışarı çıkar ve ödem, karın şişmesi ortaya çıkar. Karaciğer yetmezliklerinde albümin düşmesine bağlı olarak karın içinde büyük miktarda sıvı birikebilir bu duruma asit denir.

**Alfa-feto protein (AFP):** karaciğer kanseri ve hamilelikte ortaya çıkan bir proteindir. Kanda Alfa Feto protein arışı karaciğer kanserinin habercisidir. Kronik hepatit hastalarında AFP değerine sık aralıklarla bakılmalıdır.

**Antikor - Antibody:** İmmün sistemin savaş silahıdır. Antikorlar proteindir ve yabancı maddeler, virüsler ve mikroplara karşı savaşta yer alırlar. Aşı sonrası oluşan antikorlar vücudumuzu korurlar.

**Anti-HCV (Hepatit C virüs antikor):** Hepatit C Virüse karşı oluşan antikordur. Vücutta Anti-HCV varlığı hepatit C virüse karşı bir immün cevap olduğunu virüse karşı savaşan antikorlar olduğunu gösterir. Anti HCV antikorları çok koruyucu değildir kronikleşmeyi önlemez.

**Antijen - Antigen:** Virüs, bakteri ve mantar gibi mikropların yüzeyinde bulunan protein tabiatında yabancı maddeler. Antijenler immün sistemimizi uyarak antikor yapımını başlatırlar.

**Anti HBs:** Hepatit B virüsün yüzeyindeki proteine karşı vücudun yaptığı antikor gösterir. Vücudun virüse karşı savaştığını gösterir. Ya aşı ile oluşur yada enfeksiyon ile oluşur. Anti HBs pozitif olması vücudun hepatit B virüse karşı savunması olduğunu gösterir.

**Anti HBc:** Hepatit B virüsün içyapı maddesine (kor) karşı oluşan antikordur. Hepatit B kor antikor da denir. Hastalıktan korunmaya vücudu korumaya yardımcı olmaz, hepatit b virüse karşı bir immünite sağlamaz. Hepatit b hastalarının taranmasında kullanılan bir testtir. Anti HBc pozitif olması hastanın Hepatit B virüsü ile karşılaşmış olduğunu gösterir ancak hastalığın geçip geçmediği, kronikleşip kronikleşmediğini göstermez, bunun için diğer testleri de yapmak gerekir.

**Ansefalopati (ensefalopati):** ileri karaciğer hastalıklarında beyin fonksiyonlarının bozulmasıdır. Uykuya meyil, oriyantasyon bozukluğu, uykusuzluk, yazma, konuşma ve hafıza bozuklukları görülebilir, komaya doğru ilerler.

**Asemptomatik:** Belirti vermeyen anlamındadır. Belirti vermeyen hastalık anlamında kullanılır. Birçok Hepatit B ve Hepatit C hastasının hiç şikayeti olmaz hastalık hiçbir belirti vermez. Bu durumdaki hastalara asemptomatik hastalar denir. Hastalık ileri devreye ulaşmış karaciğer yetmezliği başlayınca hastanın şikayetleri de başlar.

**Asit - Ascites:** karın içinde büyük miktarda sıvı toplanmasıdır. Karaciğer yetmezliği, siroz ve karaciğer kanseri vakarında karaciğer albümin yapımı bozulur ve sıvı damar dışına kaçarak karında

birikir.

**Aşı:** bir hastalığa karşı bağışıklık sağlamak amacıyla hastalık yapmayan benzerinin vücuda verilmesidir.

**Bilirubin:** kırmızı kan hücrelerinin ömrü dolunca parçalanır ve içindeki hemoglobin bilirübine dönüştürülerek karaciğerden safra ile atılır. Karaciğer hastalıklarında safra atılamaz ise bilirubin kanda birikir ve sarılık ortaya çıkar.

**Cevapsız hasta:** Tedavi veya aşılama ile istenen cevabın alınamadığı hastalar.

**Cinsel yolla bulaşan hastalıklar:** Cinsel temas ile insandan insana bulaşan hastalıklardır. En önemli ve tehlikeli olan HİV, Hepatit B, Hepatit C dir ayrıca bel soğukluğu, papilloma virüs ( HPV), sifiliz ( treponema pallidum), Lenfo granüloma venerium (LGV), Lenfo granüloma inguinale (LGI), kasık biti dahil birçok hastalık cinsel temas yoluyla bulaşır.

**Dalak:** sağ kaburga altında yer alan bir organımızdır. Kanın filtre işlevini görür ve immün sistemin en önemli organlarından birisidir. Ömrü dolan kırmızı kan hücrelerini ve mikropları kandan temizler, siroz ve karaciğer hastalıklarında şişer.

**Dekompanse Siroz:** Sirozun ileri dönemi. Kan testlerinde bozulma ve siroz komplikasyonlarının ortaya çıktığı dönem. Bu dönemde hastaya karaciğer nakli gerekir.

**DNA Polimeraz:** Hepatit B virüsün çoğalması için gereken bir enzimdir. Hepatit B tedavisinde kullanılan birçok ilaç bu enzime etki ederek virüsün çoğalmasını durdurmaya çalışır.

**Entekavir (Entecavir) :** Kronik Hepatit B tedavisinde kullanılan ilaçtır. Virüsün çoğalmasını durdurarak etki eder, ağızdan alınır.

**Enzim:** vücuttaki kimyasal reaksiyonları hızlandıran madde.

**Epidemiyoloji:** Hastalıkların sebebi, yayılması, dağılması, bulaşması, hastalıklardan korunma ile ilgilenen tıp bölümü.

**Fibroz ( Hepatik Fibroz):** Karaciğerde kronik iltihabi durumların neden olduğu düzensiz iyileşme. İyileşme sırasında oluşan dokular karaciğerin yapısını daha da bozarak siroza neden olur.

**Gastroenteroloji:** Mide, bağırsak, karaciğer, pankreas ile ilgili tıp dalı.

**Genom:** Canlının genetik materyali. İnsan, virüs, bakteri vb canlıların genetik kısmı.

**Genotip:** Çeşit. Guruba özgü genetik yapı. Örneğin hepatit B nin 7, Hepatit C virüsün 6 ayrı genotipi ( çeşidi ) vardır ve doktorunuz en iyi tedavi için hepatit b genotip tayini ister. Bazı genotipler tedaviye dirençli olabilir.

**Hasta uyumu:** doktorun çizdiği tedavi protokolüne riayet eden ve program dahilinde yapan hastalar.

**HBe Ab, Anti HBe (e- antikor) :** Hepatit B virüsüne karşı vücudun oluşturduğu antikor dur ( savunma proteini). Virüsün e-antijeni ne karşıdır. Testlerde e-antijeninin kaybolup e-antikorumun ortaya çıkmasına serokonversiyon denir ve immün sistemin virüsler savaştığını virüsü temizlemeye başladığının gösterir.

**HBsAg:** Hepatit B yüzey antijeni. Hepatit B virüs varlığını gösterir. Hepatit B virüsün duvarında bulunan antijenik bir proteindir. HBsAg pozitif ise virüs var demektir.

**HBe Ag:** Hastanın son derece bulaştırıcı olduğunu gösterir, kanda yüksek miktarda hepatit B virüsü olduğunu gösterir. Kronik hepatit b hastalarının tedaviye verdikleri cevabın izlenmesinde kullanılır.

**Hepatit:** Karaciğer iltihabı demektir. Birçok sebebe bağlı olabilir: alkol kullanımı, ilaçlar, zehirlenme, virüsler, bakteriler, parazitlere bağlı olabilir ancak en sık sebebi virüsler ile olan hepatitlerdir. Virüsler ile olanlara viral hepatitler denir. Karaciğerde iltihaba sebep olan birçok virüs vardır bunlar içinde 5 tanesi en sık görülenleridir: Hepatit A virüsü, Hepatit B virüsü, Hepatit C virüsü, Hepatit D virüsü ve Hepatit E virüsü.

**Hepatit A:** Enfeksiyöz hepatit, bulaşıcı sarılık da denir. Hepatit A virüsü (HAV) ile meydana gelir. Hepatit A enfeksiyonu kronikleşmez. Hastalar genellikle 6 ila 10 haftada düzelirler. Hastaların dışkı ve idrarıyla etrafa yayılır kanalizasyon sisteminin kötü olduğu yerlerde salgınlar yapar. Hepatit A aşısı vardır, aşı ile önlenilebilen bir hastalıktır.

**Hepatit B:** Serum hepatiti de denir. Hepatit B virüs (HBV) ile meydana gelir. Hastaların % 10 ila 15 i kronikleşir. Kan ve vücut salgıları ile bulaşır. Anneden bebeğe genellikle doğumda bulaşır. Yeni doğan bebeklerde hastalık kapılırsa %90 kronikleşir küçük çocuklarda ise %50 kronikleşir, bu nedenle doğum sonrası aşılama önemlidir. Korunmasız cinsel temas, temiz olmayan aletler ile yapılan manikür, pedikür, dövme, vücut deldirme, diş, diyaliz, cerrahi girişimler ile bulaşır. Hepatit B virüsüne karşı aşı vardır, hepatit b aşısı ile önlenilebilen bir hastalıktır.

**Hepatit C:** non-a, non-b hepatit diye bilinir. Hepatit C Virüsü (HCV) ile meydana gelir. Vakaların % 70- 80 i kronikleşir. Kan ve vücut salgıları ile bulaşır. Korunmasız cinsel temas, manikür, pedikür, dövme, diş, diyaliz, cerrahi müdahaleler ile bulaşır. 1992 öncesi kan transfüzyonları ile bulaşmış olabilir. Hepatit C Virüsüne karşı aşı yoktur.

**Hepatit D:** delta hepatit diye bilinir. Hepatit D virüsü ( HDV) ile meydana gelir. Bu virüs sadece Hepatit B hastalarına bulaşabilir. Hastada Hepatit B yoksa bulaşamaz. Hepatit B yi kötüleştirir, siroza gidişi hızlandırır. Hepatit D Virüse karşı aşı yoktur.

**Hepatit E:** Ağızdan bulaşan non-a, non-b hepatiti diye de bilinir. Sebebi Hepatit E Virüsü (HEV) dir. Dışkı ile etrafa yayılır, kanalizasyon sisteminin kötü olduğu bölgelerde daha sık görülür. Hepatit E akut enfeksiyon yapar, kronikleşmez. Hepatit E nin aşısı yoktur. Hepatit E hamilelerde tehlikeli olabilir ve nadiren kronikleşir.

**Hepatit paneli:** Hepatit teşhisi ve karaciğerin durumunu gösteren kan testleri.

**Hepatit serolojisi:** Hepatit teşhisi için istenen kan testleri.

**Hepatit B İmmün Globülin (HBIG):** Hepatit B virüsü için immün serum dur. Bulaşma sonrası hastayı korumak amacıyla aşı ile birlikte kullanılır. Herhangi bir şekilde hepatit b bulaşması durumunda örneğin: iğne batması, hepatit b taşıyan annenin doğum yapması, şüpheli cinsel temas vb. hepatit b aşısı ile birlikte hepatit b immün globülin (HBIG) de yapılır. Karaciğer nakli sonrası tedavide de kullanılır.

**HBV-DNA PCR:** Hepatit B virüsün miktarını gösterir. Miktar arttıkça bulaştırıcılık da artar. Kronik hepatit b hastalarının tedaviye verdikleri cevabı izlemekte kullanılır.

**Hepato Sellüler Karsinom (HCC):** Karaciğer kanseri. Karaciğerin malin tümörüdür. Kronik hepatit b ve hepatit C hastalarında kronik karaciğer iltihabı siroz ve karaciğer kanserine ilerler.

**Hepatosit:** Karaciğer hücresi.

**IgG anti HBc:** Hepatit B virüs kor antikorunun IgG türüdür. İlk aylardan sonra ortaya çıkar. HBs Ag ile birlikte IgG anti HBc pozitif olması kronikleşmeyi düşündürür ( IgM anti Hbc negatif ise).

**IgM anti HBc:** Hepatit B virüs kor antikorunun IgM türüdür. IgM anti HBc pozitif olması akut enfeksiyonu, yakın zamanda hepatit B geçirildiğini gösterir( son altı ay içinde).

**İğne kazası:** ( needlestick injury) hasta iğnesinin yanlışlıkla personele batmasıdır. Hastane, laboratuvar ve sağlık hizmetleri sırasında sık karşılaşılan tehlikeli durumdur. İğne kazaları personele bulaşıcı hastalıklar bulaşmasına yol açabilir. Hepatit B, Hepatit C, HIV ve diğer hastalıklar iğne kazaları ile bulaşır.

**İmmün sistem:** Vücudun savunma sistemidir. Özellikle bakteri, virüs, mantar, kanser hücresi gibi istilacılarla savaşmakta görev alır.

İmmünoloji: immün sistem ve alerji ile ilgilenen tıp dalı.

**İnfeksiyon** ( enfeksiyon): zararlı mikropların vücuda girmesi. İnfeksiyon akut ( kısa zaman önce başlamış ) yada kronik ( uzun zamandır devam eden ) olabilir.

**İnjesiyon:** vücut içine iğne ile ilaç, besin maddesi, vitamin vb. verme yolu. İntra Müsküler ( İM) injeksiyon: kas içine, İntra Venöz (İV) injeksiyon: damar içine, Subkutan injeksiyon ( SC): deri altına ilaç vermek demektir.

**İnterferon:** Enfeksiyonları durdurmak için immün sistem hücreleri tarafından üretilen bir proteindir. Karaciğer hücreleri dahil birçok hücrede interferon üretilir. Laboratuvar da üretilir ve kronik hepatit B ve hepatit C tedavisinde interferon kullanılır.

**İnterferon Alfa-2b (Intron A):** Doğal interferonun laboratuvar da üretilmiş halidir. Haftada üç kez deri altından enjeksiyon yapılarak kullanılır. Kronik hepatit B tedavisinde ilk kullanılan ilaçtır ve 1991 de kullanılmaya başlanmıştır. İki yaşından itibaren kullanılabilir.

**Kalıcı cevap:** Sustained Response: tedavi ile sağlanan düzelmenin uzun süre devam etmesidir. Örneğin kronik hepatit tedavisinde 6 aydan uzun süre virüs tespit edilemediği bir dönem elde etmek kalıcı cevap, sustained response olarak adlandırılır.

**Kanla bulaşan mikroplar:** kanda bulunan ve kan ile insandan insana bulaşan mikroplardır. Hepatit B, Hepatit C ve Hepatit D kan ile bulaşan mikroplardır.

**Karaciğer:** vücudun en büyük organıdır. Vücudun rafinerisidir. Bağırsaklara giren her madde karaciğerden geçmek zorundadır. Birçok fonksiyonu vardır. Protein, karbonhidrat, safra, pıhtılaşma faktörleri, immün globülin üretimi yapar, vitamin ve enerji depolar, birçok maddenin zararsız hale getirilip atılmasını sağlar.

**Karaciğer biyopsisi:** karaciğerden küçük bir parça alınıp incelenmesi. Genellikle iğne ile alınır. Alınan parça karaciğerin durumunu gösterir.

**Karaciğer enzimleri:** karaciğer içinde yapılan işlemleri hızlandıran proteinlerdir. Kandaki miktarlarının artması karaciğer hücrelerinde bir harabiyet olduğunu gösterir. En sık bakılanları ALT ve AST dir ( SGOT, SGPT). ALT karaciğere daha özgü bir testtir. AST karaciğer ve kalp kasında da bulunur, hepatit ve kalp krizinde artar.

**Karaciğer fonksiyon testleri:** karaciğerin durumunu değerlendirmek amacıyla yapılan testlerdir.

Karaciğer hastalıklarının tespiti ve tedaviye cevabın görülmesi için bu testlere bakılır.

- Aspartate Aminotransferase (AST) Serum Glutamik Oksaloasetik Transaminaz (SGOT) de denir.
- Alanine Aminotransferase (ALT) Serum Glutamik Pirüvik Transaminaz (SGPT) de denir.
- Aspartat Aminotransferaz (AST):
- Alkalen Fosfataz (ALP):
- Gamma Glutamik Transferaz (GGT) :
- Albümin,
- Total protein,
- Bilirübin,
- Laktat Dehidrogenaz,
- Pıhtılaşma testleri ve INR,

**Karaciğer yağlanması:** Karaciğerde aşırı yağ depolanmasıdır. Karaciğerin yapısını ve çalışmasını bozabilir.

**Karsinom:** Kanserleşen hücreler Hepatosellüler Karsinom = karaciğer kanseri demektir.

**Komplikasyon:** hastalığın tedavisi sırasında ortaya çıkan tıbbi problemler.

**Kronik Hepatit B Enfeksiyonu:** 6 aydan uzun süre Hepatit B testleri pozitif olan hastalara kronik hepatit B enfeksiyonu denir.

Lamivudine (Epivir-HBV, Zeffix, Heptodin): hepatit B virüsünün çoğalmasına engel olarak virüsü durduran ilaçtır. Hepatit B tedavisinde kullanılır, nükleosid analogudur.

**PCR (polymerase chain reaction):** virüs DNA sını tespit eden test yöntemi. Örnekte virüsün varlığının kanıtıdır. Sayı olarak da sonuç alınır, kanda mm küpte virüs sayısını tespit etmekte kullanılır.

**Pegile interferon:** Peg Interferon Alfa-2a (Pegasys): interferon vücut tarafından üretilen ve virüsleri durduran bir proteindir. Pegile interferon vücudun yaptığı interferonun sentetik olarak üretilmiş olanıdır ve hepatit B ve Hepatit C tedavisinde haftada bir iğne olarak kullanılır. 2005 yılında kullanılmaya başlandı. Pegile formu yan etkisini azaltmıştır.

**Perinatal bulaşma** ( anneden bebeğe bulaşma), Perinatal Transmission (vertical transmission): hastalığın anneden bebeğe bulaşmasıdır. Bulaşmanın çoğu doğum sırasında olur. Çok önemlidir çünkü hepatit B yeni doğan çocuğa bulaşırsa bu çocukların % 90 ında hastalık kronikleşir ve %25 i kronik karaciğer hastalıkları ve karaciğer kanserinden erken yaşta hayatını kaybeder. Bu nedenle hamilelerin gebelik sırasında hepatit taramasından geçmesi ve eğer hepatit B taşıyorlar ise bebeğin doğar doğmaz ( doğumu takiben 12 saat içinde ) hepatit B ile aşılması ve hepatit B immün globülin yapılması gerekir.

**Persistan:** geri dönen yada uzun zaman devam eden hastalık.

**Post transfüzyon hepatiti:** kan naklinden sonra ortaya çıkan hepatit tablosudur. 1993 öncesinde kanlar hepatit C taramasından geçirilmiyordu ve kan nakli sonrası hepatit C hastalığı görülüyordu. Günümüzde bütün kan ve kan ürünleri hepatit ve hiv taramasından geçmek zorundadır.

**Protein:** amino asitlerden yapılmış zincirlerdir. Proteinler insan vücudunun ana yapı malzemeleridir.

**Recombinan DNA:** genetik materyalin yeniden üretilmesidir. Laboratuarda DNA'nın kesilip şekillendirilerek yeniden oluşturulmasıdır. Birçok ilaç ve hepatit aşısı bu yöntemle oluşturulmaktadır.

**Relaps:** iyileşmeyi takiben bir süre sonra hastalık yada şikayetlerin geri dönmesi (recurrence).

**Remisyon:** Hastalık şikayetlerinin ortadan kaybolduğu veya şikayetlerin azaldığı dönem. Remisyon kendi kendine yada tedaviyi takiben gelişebilir.

**Pıhtılaşma faktörleri:** karaciğerde yapılan ve pıhtılaşmayı sağlayan proteinlerdir. Eksikliklerinde kanama durmaz. Pıhtılaşma faktörlerinin azalması karaciğerin işini aksattığını, bozulmaya başladığını ve karaciğer hastalıklarını gösteren önemli bir ipucudur. Kronik hepatit hastalarında kanama zamanının uzaması karaciğer nakli gerektiğini gösterir.

**Risk faktörü:** hastalığın bulaşma ihtimalini arttıran davranış ve durumlar. Örneğin sigara akciğer kanserini arttıran bir risk faktörüdür. İğne kazası ihtimali olan işler (doktorluk, hemşirelik) hepatit bulaşması için risk faktörüdür. İlaç ve uyuşturucu bağımlılığı hepatti B ve C bulaşması için risk faktörüdür.

**Serokonversiyon:** vücudun savunma sisteminin üstün duruma geçtiğinin gösterilmesidir. Virüsün varlığını gösteren testler antijen testleri, immün sistemin silahlarını gösterenler antikor testleridir. Bir hastalık için testlerde antijen pozitif / antikor negatif iken durumun antijen negatif/ antikor pozitif hale gelmesine serokonversiyon denir. Örneğin hepatit B hastalığında HBe antijeni pozitif / HBe antikor negatif iken serokonversiyon olmuş ve HBe antijeni negatif / Anti HBe antikor pozitif olmuş ise vücut hepatit B virüsünü temizlemeye başlamış ve büyük miktar hepatit B virüsü temizlenmiş demektir.

**Seroloji:** kanın serum kısmında çalışılan antikor testlerine denir. Hepatit B ve hepatit C gibi mikroplarla karşılaşan vücut bunları ortadan kaldırmak için antikor denilen silahları üretir. Yapılan testler ile bu antikorların tespit edilmesi hastalığın varlığını gösterir.

**Sarılık:** deri ve göz aklarında sararma. Bilirubin ömrünü doldurmuş kan hücrelerinin parçalanması sonucu ortaya çıkar ve safra ile karaciğerden atılır. Karaciğer hastalıkları ve safra kanallarının tıkanığı durumlarda bilirubin kanda birikir ve sarılık ortaya çıkar. Sarılık safra taşlarına, karaciğer kanserine, parazitlere, pankreas başı tümörlerine, alkolizme, zehirlenmeye, safra kesesini tıkayan bütün hastalıklara bağlı olabilir.

**Semptom:** Hastalık bulgusu olarak vücutta meydana gelen değişiklikler yada fonksiyon kaybıdır.

**Siroz:** karaciğerin işlemlerini bozacak derecede geri dönüşü olmayan hasar. Kronik Hepatit B kronik hepatit C sürekli iltihaba neden olarak ve karaciğerin dokusunu bozarak siroza yol açan en önemli sebeplerdir.

**T- hücreleri:** Yabancı maddeleri ve virüsleri fark ederek onlarla savaşan, antikor üretimini başlatan immün sistemin beyaz hücreleridir.

**Tam kan sayımı:** kan içindeki kırmızı hücreler (eritrositler), beyaz hücreler (lökositler), pıhtılaşma hücreleri (trombositler), hemoglobin miktarı ve hücre oranlarını gösteren testler grubudur. Kronik hepatit hastalarında beyaz kürelerin (lökositlerin) düşmesi siroza gidişi gösterir.

**Tarama testi:** Screening: kan vericilerin hepatit ve diğer hastalıklar açısından tarama testinden geçirilmesidir. Tüm kan vericiler ve torba kanları hepatit B, hepatti C, HIV ve diğer kanla bulaşan hastalıklar açısından testten geçirilir.

**Tekrar tedavi (Retreatment):** ilk tedaviye cevap vermeyen yada şikayetleri tekrar başlayan hastaların ikinci tedaviye alınmasıdır.

**Transaminazlar:** karaciğer hücrelerinde bulunan enzimlerdir ve kandaki miktarlarının artması karaciğer hücrelerinde harabiyet olduğunu gösterir. ALT, AST ( eski adı SGOT, SGPT).

**Transmisyon:** hastalığın bulaşma yoludur.

**Transfüzyon:** kan veya kan ürünlerinin tedavi amacıyla hastaya verilmesidir.

**Trombosit:** kanın pıhtılaşmasını sağlayan hücreler. Trombositler kemik iliğinde yapılır ve kanın pıhtılaşmasını sağlarlar. Karaciğerde yapılan pıhtılaşma faktörleri bu süreci başlatır ve kolaylaştırır. Karaciğer hastalıklarında trombosit olsa da pıhtılaşma bozulur.

**Varis kanaması:** karaciğer yetmezliği ve siroz hastalarına karaciğerden geçemeyen kanın yutak borusu etrafında varis yapması ve bu varislerin kanamasıdır. Bu kanamalar çok şiddetli olabilir.

**Viral hepatitler:** karaciğer iltihabına sebep olan virüsler. Birçok virüs karaciğerde iltihaba yol açabilir ancak sadece karaciğeri seven ve hepatit yapan beş virüsü anlatmak amacıyla kullanılan bir deyimdir. Hepatit A, Hepatit B, Hepatit C, Hepatit D ve hepatit E.

**Viral yük:** kronik hepatit hastalarında ( hepatit B ve C de) kandaki virüs miktarını tespit amacıyla yapılan ölçümdür. PCR yöntemiyle bakılır. Tedaviye başlama ve tedaviye alınan cevabın ölçülmesinde kullanılan bir testtir.

**Viremi:** kan dolaşımında virüsün bulunmasıdır.

**Virüs:** hastalık yapan bakteriden küçük mikroplardır. Sadece hücre içinde çoğalarak üreyebilirler.

**Yanlış pozitif:** Hastalık olmadığı halde testin pozitif çıkması.

---

## HEPATİT D (DELTA HEPATİT)

written by Dr. Aydoğan Lermi

### Hepatit D hastalığı (delta hepatiti) nedir?

Hepatit D virüsünün ( HDV ) neden olduğu karaciğer iltihabıdır. Hepatit D virüsü çoğalabilmek için Hepatit B virüsüne ihtiyaç duyar. Bu nedenle bir kişide hepatit D hastalığı gelişebilmesi için o kişinin zaten hepatit B hastası veya taşıyıcısı olması gerekir. Yani Hepatit B hastası değilseniz delta hepatit kapamazsınız.

### Hepatit B hastası olmayan yada taşıyıcısı olmayan bir kişide Hepatit D olmaz mı ?

Olmaz. Ancak her iki virüs aynı anda bulaşabilir. İki hastalık aynı anda gelişebilir.

## **Hepatit D hastalığı nasıl bulaşır?**

Hepatit D virüsü ( HDV) aynı hepatit B ve C gibi kan ve vücut sıvıları ile bulaşır. Korunmasız cinsel ilişki, şüpheli cinsel temas, dövme, manikür pedikür, vücut deldirme, temiz olmayan aletler ile yapılan diş ve cerrahi müdahaleler gibi yollarla bulaşır. Anneden bebeğe geçiş olabilir. delta hepatitin kuluçka süresi 15 - 45 gün arasında değişir. Yaklaşık olarak hepatit B hastalarının % 5 inde hepatit D vardır.

## **Hepatit D hastalığı hepatit B hastalığını nasıl etkiler?**

Delta enfeksiyonu hepatit B hastalığının gidişini hızlandırır ve kötü yönde etkiler. Hepatit D virüsü çoğalmak için hepatit B virüsüne ihtiyaç duyduğundan beraberce karaciğer yetmezliğine, siroza ve karaciğer kanserine gidişi hızlandırırlar. Hepatit B hastalarında siroz riskini 2 - 3 kat artırır.

## **Hepatit D hastalığının belirtileri nelerdir?**

Hastalık sarılık, idrarda koyulaşma, karaciğer enzimlerinde yükselme, halsizlik şikayetleri ile akut hepatit gibi yada kronik hepatit akut alevlenmesi şeklinde ortaya çıkar. Hepatit B hastası olduğu bilinen bir hastada aniden ortaya çıkan sarılık karaciğer değerlerinde bozulma, hastalığın hızla kötüye girmesi hepatit D yi düşündürür.

## **Hepatit D teşhisi nasıl konur ?**

Hepatit D düşünülen hastalarda - anti Delta antikor bakılır ( anti hdv ). Anti HDV pozitifliği hepatit D teşhisi koydurur. Erken dönemde antikor negatif bulunabilir bu durumda HDV RNA PCR bakılmalıdır. HDV RNA PCR ilk pozitif olan testtir ve erken dönemde pozitif olarak hastalığı gösterir.

## **Hepatit D hastalığının tedavisi var mı?**

Evet. Hepatit D hastalığının tedavisinde interferon ve antiviraller kullanılmaktadır . Tedaviye mümkün olduğunca erken başlanmalıdır. Tedavi sonrasında hastaların yaklaşık yarısında görülen nüks önemli bir sorundur.

## **Hepatit D hastalığı siroza veya karaciğer kanserine yol açarmı ?**

Evet. Hepatit D si olan hepatit B hastalarının % 70 i siroz ile sonuçlanmaktadır ve bu hastaların yaklaşık % 15'inde siroz ilk 1-2 yılda ortaya çıkmaktadır. Hepatit D hastalarında karaciğer kanseri riski de yüksektir.

## **Hepatit D hastalığından korunmak için ne yapılmalıdır?**

Hepatit D den korunmanın en önemli yolu hepatit B den korunmaktır. Hepatit B hastası iseniz kan ve vücut salgılarından kendinizi korumanız gerekir. Hepatit D aynı hepatit B ve C gibi kan ve vücut salgıları ile bulaşır. Korunmak için korunmasız cinsel ilişkide bulunmamak, kondom kullanmak, Dövme, vücut deldirme gibi işlemleri uygun hijyenik şartlar altında yaptırmak, Manikür pedikür gibi girişimler için kendi eşyanızı kullanmak, Sterilizasyonundan emin olmadığınız yerlerde diş ve cerrahi girişim yaptırmamak gerekir.

## **Referanslar:**

1. Delta Agent (Hepatitis D). (2010). National Institutes of Health. Retrieved June 26, 2012, from <http://www.meddean.luc.edu/lumen/MedEd/orfpath/virhepd.htm>

2. Hepatitis D. (2009). Centers for Disease Control and Prevention. Retrieved June 20, 2012, from <http://www.cdc.gov/hepatitis/HDV/index.htm>
3. Hepatitis D. (n.d.). The Children's Hospital of Philadelphia. Retrieved June 20, 2012, from <http://www.chop.edu/service/viral-hepatitis-clinical-care-program/hepatitis-d.html#diagnosis>
4. Hepatitis D. (n.d.). World Health Organization. Retrieved June 20, 2012, from <http://www.who.int/csr/disease/hepatitis/whocdscsrncs20011/en/index5.html>
5. Viral Hepatitis D. (n.d.). Loyola University Chicago. Retrieved June 20, 2012, from <http://www.meddean.luc.edu/lumen/MedEd/orfpath/virhepd.htm>